

Εκτός Θεατρικής πραγματικότητας

> «Γολγία» της Μαρίας Μαρμαρά από το Θέατρο Ένα

Μερικές φορές τα κριτικά σημειώματα για μια παράσταση είναι στην ουσία επιστολές με παραλήπτη τον κύριο δημιουργό της παράστασης, το σκηνοθέτη. Όταν βρίσκεσαι ως θεατής σε δεκτική εγρήγορση, έχεις την (ψευδ)-αίσθηση ότι ο πομπός του κυρίου μηνύματος, ο σκηνοθέτης, απευθύνεται σ' εσένα και τότε μπαίνεις (στην πραγματικότητα απρόσκλητος, αλλά εσύ το ξέχνάς) σε διάλογο και απαντάς δημόσια, είτε με αντίθεση, είτε με δήλωση ταύτισης απόψεων, είτε με ενδιάμεσες βαθμιαίες αποκλίσεις και συγκλίσεις. Όλα αυτά όμως είναι δυνατά, όταν πίσω από την παράσταση διακρίνεις ή αναγνωρίζεις (αν πρόκειται για σκηνοθέτη τη δουλειά του οποίου παρακολουθείς καιρό) τη δημιουργική μανιέρα του σκηνοθέτη, όταν η στάση του απέναντι στο κείμενο που ανεβάζει είναι ευανάγνωστη ή ανιχνεύσιμη.

Αυτή τη φορά όμως το σημείωμά μου δε θα μπορούσε να αποτελέσει μέρος ενός (έστω και επινοημένου από μένα) διαλόγου με το σκηνοθέτη της παράστασης «Γολγία», Αντρέα Χριστοδουλίδη, για το λόγο ότι δεν κατάφερα να ακούσω τη θέση του. Αυτή τη φορά η τόσο γνώριμη για ένα τακτικό θεατή του Θεάτρου Ένα φωνή του Αντρέα Χριστοδουλίδη δεν ακούγεται, κάποιες σκηνοθετικές σταθερές που διαπερνούν τις παραγωγές δε ανιχνεύονται μέσα στην παράσταση (αν εξαιρέσουμε την κάθετη επιπεδοποίηση της σκηνικής δράσης). Σχημάτισα την εντύπωση ότι ο σκηνοθέτης κρύβεται πίσω από το κείμενο, όπως και το κείμενο που κρύβεται πίσω από το θέμα.

Η «Γολγία» της Μαρίας Μαρμαρά είναι τρανή απόδειξη ότι το θέμα και η λογοτεχνική αξία ενός κειμένου είναι δύο ανεξάρτητες έννοιες. Όσο και να επενδύει η συγγραφέας στη φυσική σημαντική ανταπόκριση των θεατών στα τραγικά γεγονότα του '74, αυτά δεν είναι παρά το θέμα του έργου. Απ' εκεί και πέρα τα πρόσωπα πρέπει να αποβάλουν την ιδιότητα του Τύπου και να αποκτήσουν προσωπικότητα, η γλώσσα να μην είναι γλώσσα διαγγελημάτων, να αποβάλει τα κλισέ και να είναι ζωντανή, ευέλικτη και να αποκτήσει ανθρώπινα χαρακτηριστικά, για να διεκδικήσει τη λογοτεχνική και ιδιαίτερα θεατρική αξία.

Το έργο της Μαρίας Μαρμαρά αναπαράγει κάποια τραγικά στοιχεία της ιστορικής πραγματικότητας, όμως δεν τα μεταβάλλει σε πραγματικότητα θεατρική. Τα στερεότυπα πρόσωπα επαναλαμβάνουν την προσωπική τους ιστορία και τοποθετούνται επανειλημμένα απέναντι από τα γεγονότα (τα οποία δεν τα περιγράφω επειδή δεν

Σχημάτισα την εντύπωση ότι ο σκηνοθέτης κρύβεται πίσω από το κείμενο, όπως το κείμενο κρύβεται πίσω από το θέμα

μιλάω για το θέμα, αλλά για την ποιότητα και θεατρική αξία ενός έργου). Η υπερβολή και στη «χρήση» της Ιστορίας για τις ανάγκες της πλοκής, και στη φωναχτή αυτοπαρουσίαση ή στην παρουσίαση των απόντων μέσω των αφηγήσεων των παρόντων προσώπων, ειδικά των «κακών», κάνει τους ηθοποιούς να δυσκολεύονται στο έργο τους. Στο κάτω κάτω, ο συγγραφέας γράφει και ο σκηνοθέτης κινεί τα νήματα της παράστασης, αλλά είναι οι ηθοποιοί που καλούνται να πάρουν τα σχήματα των ρόλων τους και να τα μετατρέψουν σε ζωντανούς, ανθρώπους, να μιλήσουν στην άκαμπτη γλώσσα του κειμένου και να υπάρξουν.

Δε θα αναφέρω κανένα από τα ονόματα των ηθοποιών, επειδή αισθάνομαι ότι είναι αδικία να συζητά κανείς πώς έπαιξε ο τάδε, όταν το υλικό είναι τόσο αντιθεατρικό.

Επανερχομαι στη στάση του σκηνοθέτη. Οι ρεπερτοριακές του προτιμήσεις δεν φαίνεται να συνάδουν με την επιλογή της «Γολγίας» και η αντίληψή του για τη θεατρικότητα, ως ατμόσφαιρα μυστηρίου, τρόμου, ανίχνευσης της αλήθειας ή των αληθειών, δεν μπορεί να εφαρμοστεί πάνω στο συγκεκριμένο υλικό. Τότε... γιατί;

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ

Σκηνοθεσία/σχεδιασμός φωτισμού: Αντρέας Χριστοδουλίδης

Σκηνικά/κοστούμια: Μαρία Χατζηκλεάνθους

Μουσική: Νίκος Σαββίδης

Παίζουν: Έρικα Μπεγέτη, Μαργαρίτα Ζαχαρίου, Σωτήρης Μεστάνας, Αλεξία Παρασκευά, Κωνσταντίνος Τσιολής, Μανώλης Μιχαηλίδης